

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПРИРОДОЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том 13



ВИДАВНИЦТВО ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ
ЛЬВІВ — 1997

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПРИРОДОЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том 13

Здійснено за фінансовою підтримкою
українсько-польського
СП ТзОВ “Польтрансфер”

ВИДАВНИЦТВО ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ
ЛЬВІВ — 1997

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том 13



ВИДАВНИЦТВО ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ
ЛЬВІВ — 1997

УДК 551.732+591.524+594.329+595.423+069.01

Наукові записки Державного природознавчого музею НАН України.— Львів, 1997.— Т. 13.— 130 с.

У збірнику вміщено статті з питань зоології, екології, геології та історії музею. Матеріали, наведені в збірнику, відбивають результати наукових досліджень, проведених в останні роки на території заходу України.

Для ґрунтових зоологів, малакологів, ентомологів, іхтіологів, орнітологів, геологів, працівників заповідників, національних парків, природознавчих і краєзнавчих музеїв.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Климишин О.С. (*відповідальний редактор*), Бокотей А.А. (*відповідальний секретар*), Дригант Д.М., Коновалова І.Б., Малиновський А.К., Меламуд В.В., Різун В.Б., Чорнобай Ю.М.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Козловський М.П., Горбань І.М.

*Друкується за постановою вченої ради
Державного природознавчого музею
Національної академії наук України*

ISBN 5-7702-0493-1

© Наукові записки, 1997

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Державний природознавчий музей

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ДПМ НАН УКРАЇНИ**

Том 13

Відповідальний редактор О.С. Климишин

Комп'ютерний набір і верстка І.Г. Бронштейн

Адреса редакції:
290008 Львів, вул. Театральна, 18
Державний природознавчий музей НАН України
Телефон: (0322) 72-89-17

УДК 069.01

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ МУЗЕЮ

О.С. Климичин

**ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ У
ЛЬВОВІ**

Державний природознавчий музей Національної Академії наук України (ДПМ НАН України) у Львові один з найстаріших і найбагатших за науковими природничими фондами серед музеїв Європи. Його засновник граф Володимир Дзедушицький (1825-1899 р.р.) — відомий зоолог, етнограф і археолог, член-кореспондент Академії наук у Кракові (з 1881 р.), який значну частину доходів від своїх маєтків спрямовував на придбання експонатів і утримання музею.

В. Дзедушицький був учасником багатьох міжнародних орнітологічних конгресів у Парижі, Відні, Берліні. Ним було видано ряд наукових праць, серед яких “Про наших хребетних тварин” (1876), “Каталог місцевих птахів” (1880) та ін.

На етапі формування музею збір природничих колекцій особливо активно відбувався в околицях маєтків Дзедушицьких — Поториця на Сокальщині і Пеняки на Бродівщині (нині Львівська обл.). Коли в кінці 40-х років до зоологічної колекції В. Дзедушицького додалися палеонтологічні і мінералогічні збори професора Варшавського університету Л. Цейшнера, гербарій професора Львівського університету Г. Лобажевського та інші матеріали, постало питання про утворення музею і пошук для нього окремого приміщення. В 1854 р. частина колекцій була перевезена з Поториці у Львів в будинок на вул. Фредри [1], потім, у 1857 р. — на вул. Куркову (нині Лисенка) 15, але надходження нових експонатів йшло швидко і в 1868 р. В. Дзедушицький

придбав теперішній будинок музею на вул. Театральній, куди після його реконструкції в 1869 р. були перевезені всі колекції.

Будинок музею — пам'ятка архітектури XIX ст. У ньому знаходиться найстаріший в Європі механічний ліфт, виготовлений у Відні в середині минулого століття.

Після впорядкування експозиції з 1870 р. музей почав приймати окремі екскурсії, а 13 серпня 1871 р. було заведено книгу відвідувачів. З 1873 р. музей почав відкриватися 1 раз на тиждень. Таким чином, датою заснування музею слід вважати 1870 р., коли було вперше побудовано експозицію і розпочато прийом відвідувачів [2].

За життя В. Дзедушицького музей мав сім розділів експозиції: зоологічний, палеонтологічний, мінералогічний, геологічний, ботанічний, археологічний і етнографічний. Вже в 1870 р. Ф. Мартін у своїй монографії “Dermoplastica und Museologie” прирівнює Львівський музей по своїй науковій цінності до Лондонського Національного музею Британської Академії наук. Серед перших колекцій, з яких почали формуватися фонди музею, були зоологічні, ботанічні, етнографічні і археологічні збори по Галичині самого В. Дзедушицького, а також колекції порід і мінералів з Татр та фауни юри (понад 8000 екз.) з Західних Карпат і Келецько-Сандомирського кряжу Л. Цейшнера, гербарні зразки Ф. Гербіха, Е. Шауера, В. Шембека, Г. Лобажевського, А. Ремана, А. Андрже-йовського, А. Завадського, А. Гоборського, В. Тинецького, Е. Турчинського, Ф. Шура та ін., орнітологічні матеріали Е. Шауера, К. Водзіцького, А. Коциана, ентомологічні колекції З. Ромера і М. Новицького, колекція третинної флори Передкарпаття і міоценової флори Свошовіц палеоботаніка Ф. Унгера, геологічні і палеонтологічні збори з околиць Львова С. Плахетка та ін. Найстаріші музейні предмети належать професору Львівського університету Н. Вітману. Це гербарні зразки, які датуються 1807 і 1811 р.р.

Музей двічі брав участь у всесвітніх виставках (Відень — 1873 р., Париж — 1878 р.), де експонував унікальні матеріали фондів та експозиції і був відзначений медалями і грамотами.

10 вересня 1880 р. В. Дзедушицький передав музей на потреби суспільства і забезпечив його довічне утримання у розмірі 12 тис. крон на рік. Цей акт було зафіксовано у створеній В. Дзедушицьким “Ординації Поторицькій” — юридично оформленій неподільній спадщині, яка була затверджена 20 грудня 1893 р. парламентом у Відні, а музей дістав першу офіційну назву — “Музей природничий імені Дзедушицьких” [3]. Згідно Ординації її майном і справами музею опікувався представник родини Дзедушицьких, званий “ординат”. Першим ординатом був сам В. Дзедушицький.

В кінці австрійського і на польському (1918-1939 р.р.) етапах розвитку музею його фонди значно поповнилися ботанічними зборами В. Шафера, М. Цінгера, М. Раціборського, Й. Мондальського, Т. Вільчинського, М. Пригородського, Б. Павловського і Ю. Валаса, А. Срьодоня, Г.В. Козія, Є.Г. Іваницького; палеонтологічними матеріалами Я. Новака, Й. Семирадського, В. Фрідберга, Е. Незабитовського, В. Рogaля, М. Ломницького, Я. Ломницького, Й. Гжибовського, Я. Байгера; зоологічними колекціями Б. Котули, Й. Дзендзелевича, Й. Бонковського, Я. Верхратського, А. Штекеля, К. Ганкевича, А. Січа, Б. Дибовського.

Музеєм регулярно публікувалися наукові праці, монографії та інші видання. До 1940 р. було опубліковано більше 70 томів книг (біля 1000 друк. арк.). Серед них 10 річників “Наукових записок”, більше 10 великих монографій і 3 путівники по музею.

Новий етап в історії музею почався з 1940 р., коли він перейшов у відання Академії наук УРСР і до нього були приєднані фонди Природничого музею Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка, серед яких особливо

цінними були колекції антропогенової фауни, мінералів і корисних копалин заходу України, гербарні збори О. Волощак і Ф.І. Фотинюка, колекція комах Я. Верхратського та ін. Новою назвою стала — Науково-природознавчий музей АН УРСР. У цей час музей вважався базою для наукової роботи по вивченню флори, фауни і корисних копалин у західних областях України. Проте невдовзі друга світова війна перервала творчу роботу музею і його діяльність відновилася з 1944 р., а у лютому 1948 р. відбулося урочисте відкриття оновленої експозиції.

В цей час у музеї існували три відділи: зоології, ботаніки та геології. В 1948 р. до музею було приєднано відділ географії рослин Інституту ботаніки АН УРСР, яким керував проф. М.Г. Попов. Музей підпорядковувався Львівським установам АН УРСР, а з 1951 р. — організованому Львівському філіалу АН УРСР. У цьому ж році на базі музею було створено Інститут агробіології АН УРСР, а музей увійшов до складу Інституту на правах структурної одиниці. В 1954 р. музей з відділами зоології, ботаніки і палеонтології було виділено у підпорядкування Львівському філіалу АН УРСР.

Внаслідок ліквідації в 1956 р. Львівського філіалу АН УРСР музей перейшов у безпосереднє підпорядкування Президії АН УРСР як самостійна наукова установа з структурними відділами — ботаніки, зоології, палеонтології і експозиції.

У післявоєнний час в музеї працювали або поповнювали його фонди матеріалами, зібраними в різних регіонах України і за її межами, такі ботаніки, як Й.Й. Мондальський, В.Л. Тимракевич, Т.Ф. Вільчинський, Є.Г. Іваницький, П.Й. Контни, А.С. Лазаренко, М.Г. Попов, С.О. Гребінський, В.Г. Хржановський, Г.В. Козій, В.Г. Коліщук, М.П. Слободян, В.М. Мельничук, М.А. Голубець, К.А. Малиновський, С.М. Стойко,

Й.М. Берко, Л.І. Мілкіна, І.В. Вайнагій, М.І. Бедей, А.І. Шевчук, Г.М. Мурський, Г.Я. Єрмаченко, О.Т. Демків, Х.Т. Пашук, А.П. Коваленко, А.М. Лазебна, Л.І. Половніков, К.О. Улична; палеонтологи: Є.К. Лазаренко, П.П. Балабай, В.І. Громов, С.І. Пастернак, В.А. Гинда, С.П. Коцюбинський, Л.К. Опалатенко, В.І. Гаврилишин, В.Т. Левицький, Т.Д. Білінкевич; зоологи: І.І. Кінель, В.О. Захваткін, В.В. Занько, І.А. Носкевич, І.І. Байгер, М.І. Клапач, В.І. Здун, Ф.Й. Страутман, В.П. Палій, О.П. Кулаківська, К.А. Татаринів, М.І. Черкащенко, М.П. Рудишин, В.О. Кушнірук, В.П. Бачинський, О.С. Купчинська, М.І. Сергієнко, Я.Й. Харамбура, І.К. Загайкевич та ін.

З 1957 р. музеєм були розпочаті наукові дослідження на своєму біологічному стаціонарі на полонині Пожижевська в Чорногорі. В 1960 р. в музеї було утворено відділ паразитології.

З 1963 по 1969 р.р. музей знаходився у підпорядкуванні Міністерства культури УРСР. Структурні наукові відділи в його складі було скасовано. Основна увага на цьому етапі розвитку музею була спрямована на перебудову експозиції, організацію виставок, надання науково-методичної допомоги відділам природи краєзнавчих музеїв, збір та інвентаризацію фондових матеріалів.

В 1969 р. музей було повернено у відання Академії наук. Йому було передано від Інституту ботаніки АН УРСР відділ експериментальної екології та біоценології з біостаціонаром в Карпатах. В 1970 р. музей значно розширився, в ньому було відкрито чотири наукові відділи: експериментальної екології з лабораторією еволюції екосистем, трансформації речовин і енергії, охорони природних екосистем та експозиції. В 1973 р. структура музею дещо змінилася і останні три відділи було переіменовано на відділи: біогеоценології, природних екосистем та наукових фондів і експозиції.

Наукова продукція музею у післявоєнний період (до 1974р.) становила 16 монографій, 625 наукових статей, 3 збірники тез доповідей, 3 методичні рекомендації, 2 путівники. Значна частина робіт друкувалась в музейному періодичному збірнику "Наукові записки", яких вийшло 10 томів. Друковані праці стосувалися різноманітних актуальних питань палеонтології, зоології, паразитології, ентомології і ботаніки.

В 1974 р. на базі музею було створено Львівське відділення Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР (нині Інститут екології Карпат), в який відійшло три відділи (38 штатних одиниць, з яких 5 докторів і 9 кандидатів наук) і високогірський біостаціонар. В музеї залишився один відділ — наукових фондів і експозиції (33 бюджетних одиниць, з них 5 кандидатів наук), який існує і до цього часу. Основними напрямками діяльності музею було визначено: а) вивчення видової різноманітності та екології окремих груп флори і фауни західних областей УРСР, наукове опрацювання, поповнення і зберігання фондів; б) пропаганда природничих знань на базі наукових досліджень і музейної експозиції.

Основу музею становлять його фонди, які налічують біля 500 тис. музейних предметів. Тут зберігаються колекції і окремі пам'ятки природи світового значення. Серед них колекції метеоритів, бурштинів з інклюзивами, експонати знайдених в озокеритових копальнях Передкарпаття мамонта і волохатого носорога, гігантський викопний молюск амоніт (до 1 м в діаметрі), палеонтологічні колекції силуру, девону, юри, крейди, міоцену, колекції чучел, тушок і рогів ссавців, колекції чучел птахів і пташиних яєць, повні збори мохів України, Кавказу і Середньої Азії, вся флора заходу України, папороті Бразилії, колекції регіональних і тропічних жуків та метеликів і багато інших.

Найбільш цінними в фондах музею є монографічно описані екземпляри. Тільки з палеонтології до світових наукових каталогів включено біля 850 видів. З них в фондах знаходяться більше 250 голотипів, за якими вперше у світовій науці описані нові види [4].

Музейне зібрання створено сотнями природодослідників протягом майже двох століть. Тільки гербарій вищих судинних рослин налічує більше 450 збирачів.

Значний внесок у виготовлення і реставрацію музейних експозиційних матеріалів внесли таксидермісти (препаратори, дермопластики): Е. Шауер, його учень В. Зонтак, учень В. Зонтака — Е. Хартель і його син Роман, М. Злотницький, Ф. Калькус (у великій мірі завдяки йому музей не був розграбований під час німецької окупації), а також Л.К. Опалатенко, М.Т. Грицишин, І.П. Фединський, В.І. Гаврилишин, Я.Р. Кшик, В.П. Колоденський.

З 1974 р. музеєм опубліковано 11 монографій, 12 каталогів музейних фондів, 7 збірників наукових праць, 205 наукових статей, 2 методичні рекомендації, 1 путівник, 2 буклети і 156 інших публікацій (всього біля 350 друк. арк.). З 1994 р. поновлено випуск "Наукових записок".

Наукова бібліотека музею налічує біля 70 тис. томів природознавчої літератури, починаючи з XVI ст. Основу старого фонду становлять книги "Поторицької бібліотеки" Дзедушицьких. Тут зберігаються унікальні видання, серед яких стародрук (палеотип) "Природнича історія" Плінія Старшого (1548 р.), "Книга про тварин" К. Гесетера і К. Фарера (1606 р.), "Історія природи про риб та інших тварин" (1650 р.) і "Природнича історія" (1653 р.) Й. Йонстона, прижиттєве видання К. Ліннея "Опис комах" (1761 р.), а також його праця "Світ мінералів" (1779 р.).

На сьогодні в музеї працюють 52 співробітники, серед яких 2 доктори наук — Ю.М. Чорнобай і

Д.М. Дригант та 8 кандидатів наук — Н.Я. Шварева, О.С. Климишин, І.Я. Капрусь, А.К. Малиновський, Л.О. Тасенкевич, В.Б. Різун, М.П. Жижин і В.В. Меламуд. Музеєм виконується наукова тема "Природно-історичні зміни і сучасний стан окремих груп біоти на заході України" (1996-2000 р.р.).

Із завершенням капітального ремонту основного приміщення музею, який відбувається нині, та побудовою експозиції розпочнеться новий етап розвитку музею, що буде характеризуватися, поряд із класичними методами досліджень, використанням новітньої комп'ютерної техніки в його науково-дослідній, науково-фондовій, експозиційній і видавничій діяльності.

Назви музею

Музей ім. Дзедушицьких
(1870-1893 р.р.)

Музей природничий ім. Дзедушицьких
(1893-1939 р.р.)

Науково-природознавчий музей АН УРСР
(1940-1951 р.р.)

Музей як самостійна структурна частина (на правах відділу) Інституту агробіології Львівського філіалу АН УРСР
(1951-1954 р.р.)

Науково-природознавчий музей
Львівського філіалу АН УРСР
(1954-1956 р.р.)

Львівський науково-природознавчий музей АН УРСР
(1956-1963 р.р.)

Львівський науково-природознавчий музей
(Мінкультури УРСР)
(1963-1965 р.р.)

Державний природознавчий музей УРСР
(Мінкультури УРСР)
(1965-1969 р.р.)

Державний природознавчий музей АН УРСР
(1969-1991 р.р.)

Державний природознавчий музей АН України
(1991-1994 р.р.)

Державний природознавчий музей НАН України
(з 1994 р.)

Ординати (куратори) музею

1893-1899 р.р. — Володимир Дзедушицький
1899-1918 р.р. — Тадеуш Дзедушицький
1918 р. — Павел Дзедушицький
1918-1939 р.р. — Володимир Дзедушицький молодший

Директори (керівники) музею

1870-1899 р.р. — В. Дзедушицький
1899-1905 р.р. — Т. Дзедушицький
1905-1915 р.р. — д-р Маріан Ломницький
1915-1931 р.р. — д-р Ярослав Ломницький
1931-1939 р.р. — д-р Ян Кінель
1940-1941 р.р. — д.г.-м.н. Ю.І. Полянський
1944-1946 р.р. — І.І. (Ян) Кінель
1946-1948 р.р. — д.б.н. П.П. Балабай
1948-1951 р.р. — д.б.н. Г.В. Козій
1951-1953 р.р. — д.г.-м.н. С.І. Пастернак
1953-1955 р.р. — д.б.н. В.Г. Хржановський
1955-1958 р.р. — д.б.н. К.А. Татаринів
1958-1963 р.р. — к.б.н. М.І. Черкащенко
1963-1969 р.р. — М.Н. Тищенко
1969-1970 р.р. — д.б.н. К.А. Малиновський
1970-1974 р.р. — д.б.н. М.А. Голубець
1974-1987 р.р. — к.б.н. М.І. Сергієнко
з 1987 р. — д.б.н. Ю.М. Чернобай

Вчені секретарі музею

Посада запроваджена з 1895 р.
1895-?? р.р. — д-р Й. Дзендзелевич
1908-1912 р.р. — д-р П. Мазурек

1913-1914, 1917-1918 р.р. — д-р Я. Грохмаліцький
1918-1922 р.р. — д-р Б. Фулінський
1922-1935 р.р. — д-р Я. Кінель
1941 р. — к.б.н. Я.Д. Крившенко
1946-1950 р.р. — І.О. Кодимський
1950-1951 р.р. — д.б.н. К.А. Татаринів
1956-1959 р.р. — д.б.н. В.Г. Коліщук
1959-1963 р.р. — М.Н. Тищенко
1969-1974 р.р. — к.б.н. А.П. Коваленко
1974-1979 р.р. — к.б.н. К.О. Улична
1979-1985 р.р. — к.г.-м.н. В.А. Гинда
1985-1996 р.р. — к.б.н. О.С. Климишин
з 1996 р. — к.б.н. І.Я. Капрусь

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bieńkowski A. Muzeum Dzieduszyckich we Lwowie i jego twórca // Tygodnik ilustrowany. — 1900. — № 12. — S. 230-234.
2. Brzęk G. Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie i jego twórca. — Lublin: Wyd-wo Lubelskie Nowe, 1994. — 200 s.
3. Dzieduszycki W. Przewodnik po muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie. — Lwów, 1895. — 272 s.
4. Голубець М.А. Державний природознавчий музей АН УРСР, його здобутки і перспективи // Вісник АН УРСР, 1973. — № 5. — С. 77-83.

Державний природознавчий музей НАН України, Львів

Адреси авторів: 290008, Україна, Львів, вул. Театральна, 18, Державний природознавчий музей НАН України, Климишин Олександр Семенович, тел.: 72-89-17

A.S. Klymyshyn

STAGES OF THE DEVELOPMENT OF THE MUSEUM OF NATURAL HISTORY IN LVIV

A brief history of formation and development of the State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine is given. Opening date of the museum (1870) is motivated.

State Museum of Natural History, National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv
Author's address: 290008, Ukraine, Lviv, Teatralna Str., 18, State Museum of Natural History NASU, Klymyshyn Alexander, tel.: 72-89-17

КОРОТКЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Зимівля рукокрилих на території Кузійського масиву Карпатського біосферного заповідника. — Кузійський заповідний масив розміщений в південних відрогів Свидовецького хребта в межах висот 350-1094 м н.р.м., площа його складає 737 га. На території масиву знаходяться дві штольні, закладені під час проведення геологорозвідувальних робіт у 50-60 р.р. XX ст. Нижня штольня, завдовжки 25-30 м, обладнана дверима, які практично повністю перекривають вхід. Тільки в їх нижній частині є щілина довжиною 70 см і завширшки 10 см, розмір якої достатній для проникнення рукокрилих. Верхня штольня, вхід в яку не перекритий — це горизонтальний коридор завдовжки в кількох метрів з чотирма невеликими бічними відгалуженнями — залами. Обстеження штолень масиву проводилось 28.II.1995 р. У Нижній штольні кажанів не виявлено. У Верхній штольні відмічено на зимівлі 3 види рукокрилих: нічницю велику (*Myotis myotis* Borkh.) — 27 особин, підковоносів: великого (*Rhinolophus ferrumequinum* Schreb.) — 4 і малого (*Rhinolophus hipposideros* Bechst.) — 1. Останні два види занесено до Червоної книги України (категорія вразливі види). Нічниця рівномірно розподілялась по всій довжині штольні, не утворюючи великих скупчень. Переважно розміщувались поодинокі і тільки у двох випадках утворювали групи з трьох, а у трьох випадках — з двох особин. Зимували виключно на склепінні на материнській породі і лише одна особина знайдена на дерев'яному кріпленні. Великий і малий підковоноси, які практично не утворюють скупчень під час зимівлі, знаходилися в ближній частині штольні неподалік від входу (t° повітря, по мірі пересування від входу вглиб штольні, збільшувалася з $+8.2^{\circ}$ до $+8.6^{\circ}\text{C}$). Підковоноси розміщувались на вертикальних стінах на висоті 50-180 см. Серед зимуючих великих нічниць відмічено 2 кільцшовані особини, номери і серії кілець яких встановити не вдалося. Кільцшовання кажанів у цій штольні проводилося протягом 1983-85 р.р. Ймовірно, відмічені нічниця були за кільцшовані саме в цей період. — **Покиньчереда В.Ф.** (Карпатський біосферний заповідник, Рахів).

КОРОТКЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Спостереження рідкісних і нечисленних видів птахів у Чернівецькій області. — **Чорний делека** (*Ciconta nigra* (L.)). Серпень 1993 р. — 5 особин поблизу с.Добринівці Заставнівського р-ну (І.Піддубний). Протягом 1994 р. — весняний (28.III с.Нелипівці, Кельменецький р-н, учні школи) та осінній (30.IX, 2 особини, с.Репужинці, Заставнівський р-н, Б.М.Кузьмінський) прольоти, у гніздовий час — друга декада травня, 2 особини, с.Карапчів, Вижицький р-н, І.Лисюк. **Нерозень** (*Anas strepera* L.). Рідкісний, можливо гніздовий птах. 6.VIII.1994 р. — 1 птах на озері в межах Драницького орнітологічного заказника (с.Драниця, Новоселицький р-н). **Чеглок** (*Falco subbuteo* L.). Пара соколів у гніздовому біотопі 5.VII.1994 р. поблизу с.Зелена Липа Хотинського р-ну. **Кібчик** (*F. vespertinus* L.). 14.IV.1994 р. — самець в долині р.Прут у межах м.Чернівці. **Малий мартин** (*Larus minutus* Pall.). 2.V.1991 р. (вперше) — 2 особини на оз.Джулин біля с.Ширівці Хотинського р-ну серед звичайних мартинів (*L. ridibundus* L.) і чорних крячків (*Chlidonias niger* (L.)). 6.VIII.1994 р. — 11 птахів у ювенільному оперенні у Драницькому орнітологічному заказнику. **Пугач** (*Bubo bubo* (L.)). Протягом першої декади липня 1994 р. 1 особина в околицях с.Ропча Сторожинецького р-ну (Д.С.Федорча). Птах з'являвся під вечір, прилітаючи на стіжок скошеної трави. **Болотяна сова** (*Asio flammeus* (Pontopp.)). 17.IV.1994 р. — 1 особина поблизу с.Кліводи Кіцманського р-ну. Сова трималася на чималій ділянці викошеного очерету та серед заростей невисокої минулорічної трави, де можливе гніздування. **Сірий сорокопуд** (*Lanius excubitor* L.). 1994 р., Новоселицький р-н: 21.VII біля с.Ванчиківці та с.Драниця — 1 і 2 особини відповідно, а 5.VIII поблизу с.Тарасівці — 1 особина, в місцях придатних для гніздування. — **Скільський І.В.** (Чернівецький краєзнавчий музей), **Годованець Б.Й.** (Карпатський біосферний заповідник, Рахів), **Бучко В.В.**, **Школьвий І.С.**, **Кучінік Л.В.** (Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича).

З М І С Т

Зоологія і екологія

<i>Karplus' I.J.</i> Additional Description of <i>Folsomia duodecimoculata</i> Martynova, 1973 (<i>Collembola, Isotomidae</i>) from Ukraine	3
<i>Капрусь І.Я.</i> Деякі параметри різноманіття угруповань ногохвісток у корінних і похідних лісах Українських Карпат	8
<i>Меламуд В.В.</i> Панцерні кліщі (<i>Oribatei, Acariformes</i>) ґрунту та підстилки смерекових лісів Українських Карпат	24
<i>Стадниченко А.П., Градівський В.М.</i> Молюски роду <i>Lithoglyphus</i> (<i>Gastropoda, Pectinibranchia, Lithoglyphidae</i>) на Заході України	31
<i>Стадниченко А.П., Киричук Г.Е.</i> Значення особливостей будови порового апарату черепашки для таксономії молюсків надродини <i>Pisidioidea</i>	44
<i>Царик Й.В., Яворський І.П.</i> Гетерогенність популяцій малого ставковика (<i>Lymnaea truncatula</i> Müll., 1774) за щільністю і віковою структурою на пасовищах Передкарпаття та суміжних територій	57
<i>Сверлова Н.В.</i> Деякі зміни у видовому складі наземної малакофауни Львова за останні 100 років	65
<i>Подобівський С.С.</i> Каталог фауни твердокрилих підродин <i>Ernobiinae</i> і <i>Anobiinae</i> (<i>Anobiidae</i>) заходу України	69
<i>Гладунко І.Й., Павлюк Р.С.</i> Живлення струмкової форелі (<i>Salmo trutta</i> m. <i>fario</i> Linnaeus, 1758) у річках Сколівських Бескид	79
<i>Марисова І.В.</i> Скеляр (<i>Monticola saxatilis</i> L.) на заході України	83

<i>Таллош В.С.</i> Черношій норець (<i>Podiceps nigricollis</i> C.L. Brehm) у Тернопільській області України	88
---	----

Геологія

<i>Дригант Д.М., Карпенчук Ю.Р.</i> Стратиграфія кембрійських відкладів Передкарпатського прогину	94
---	----

Сторінки історії музею

<i>Климишин О.С.</i> Етапи розвитку природознавчого музею у Львові	114
--	-----

Короткі повідомлення

<i>Годунько Р.Й., Леснік В.В.</i> Личинки одноденок (<i>Ephemeroptera</i>) як компонент раціону денних видів риб	40
<i>Різун В.Б., Коновалова І.В., Яницький Т.П.</i> Нові місця знахідок червонокнижників видів прямокрилих, твердокрилих і лускокрилих комах (<i>Insecta: Orthoptera, Coleoptera, Lepidoptera</i>)	64
<i>Різун В.Б., Мателешко О.Ю.</i> <i>Parophonus mendax</i> (Rossi, 1790) (<i>Coleoptera, Carabidae</i>) — новий вид для фауни України	68
<i>Rizun V.B.</i> On study of <i>Carabus (Eucarabus) obsoletus</i> Sturm, 1815 (<i>Coleoptera, Carabidae</i>) bionomy	82
<i>Сусуловський А.С., Головачов О.В.</i> <i>Chiloplectus</i> Andrassy, 1984 (<i>Nematoda: Plectida</i>) — новий для фауни України рід нематод.	87
<i>Покиньчереда В.Ф.</i> Зимівля рукокрилих на території Кузійського масиву Карпатського біосферного заповідника	124

Скільський І.В., Годованець Б.Й., Бучко В.В., Школьний І.С., Кучінік Л.В. Спостереження рідкісних і нечисленних видів птахів у Чернівецькій області.....	125
---	-----

CONTENTS

Zoology and Ecology

Kaprus' I.J. Additional Description of <i>Folsomia duodecimoculata</i> Martynova, 1973 (<i>Collembola, Isotomidae</i>) from Ukraine.....	3
Kaprus' I.J. Some Parameters of Springtails Communities Diversity in Virgin and Secondary Forests in the Ukrainian Carpathians.....	8
Melamud V.V. The Soil-Dwelling Oribatei Mites, (<i>Acariformes</i>) of the Ukrainian Carpathians Fir-Tree Forests	24
Stadnichenko A.P., Gradvsky V.M. <i>Lithoglyphus</i> (<i>Gastropoda, Pectinibranchia, Lithoglyphidae</i>) Molluscs of the West of Ukraine.....	31
Stadnichenko A.P., Kirichuk G.E. The Importance of Porey's System Structure Peculiarities of Shell for the Taxonomy of the <i>Pisidioidea</i> Molluscs	44
Tsaryk Y.V., Yavorsky I.P. The Density and Age Structure Heterogeneities of <i>Lymnaea truncatula</i> Müll., 1774 Populations on Pastures of Ciscarpathians and Adjoining Territories.....	57
Sverlova N.V. Some Changes in Species Structure of Ground Molluscs of Lviv for the Last 100 Years	65
Podobivsky S.S. Catalogue of Fauna of <i>Ernobiinae</i> and <i>Anobiinae</i> Beetles (<i>Coleoptera, Anobiidae</i>) from the West of Ukraine.....	69

Hladunko I.Y., Pauliuk R. S. Nourishment of Stream Trout (<i>Salmo trutta m. fario</i> Linnæus, 1758) in the Rivers of Skolivski Beskydy Massif.....	79
Marysova I.V. Rock Thrush (<i>Monticola saxatilis</i> L.) in the West of Ukraine	83
Talposh V.S. Black-Necked Grebe (<i>Podiceps nigricollis</i> C.L. Brehm) in the Ternopil Region of the Ukraine.....	88

Geology

Drygant D.M., Karpenchuk Y.R. The Stratigraphy of the Cambrian Deposits in Carpathian Roredeep	94
---	----

Stages of the Museum History

Klymyshyn A.S. Stages of the Development of the Museum of Natural History in Lviv	114
--	-----

Short messages

Hodunko R.Y., Lesnik V.V. Mayflyer (<i>Ephemeroptera</i>) Larvae as Component of Nourishment of Some Fish Species	43
Rizun V.B., Konovalova I.B., Yanytsky T.P. New Localities of Red Data Book Species of Insects (<i>Insecta: Orthoptera, Coleoptera, Lepidoptera</i>).....	64
Rizun V.B., Mateleshko O.Y. <i>Parophonus mendax</i> (Rossi, 1790) (<i>Coleoptera, Carabidae</i>) — New Species for the Fauna of Ukraine.....	68
Rizun V.B. On study of <i>Carabus (Eucarabus) obsoletus</i> Sturm, 1815 (<i>Coleoptera, Carabidae</i>) bionomy.....	82
Susulovsky A.S., Golovachov A.V. <i>Chiloplectus</i> Andrassy, 1984 (<i>Nematoda: Plectida</i>) — New Genus of Nematodes for the Fauna of Ukraine.....	87